

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

13

kwietnia 2019

sobota

18:00

Wrocław, NFM, Sala Główna,
estrada w odwróceniu

Muzyczne korzenie

Jakub Jakowicz – skrzypce, prowadzenie

Paweł Wakarecy – fortepian

NFM Orkiestra Leopoldinum

Program:

Andrzej Panufnik (1914–1991) *Arbor cosmica* (wybór) [39']

I Andante moderato

II Allegretto

III Andante con moto

IV Prestissimo possibile

V Moderato

Béla Bartók (1881–1945) *Divertimento Sz.113, BB.118* [27']

I Allegro non troppo

II Molto adagio

III Allegro assai

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809–1847) *Koncert podwójny d-moll*

na skrzypce, fortepian i orkiestrę smyczkową MWV O4 [39']

I Allegro

II Adagio

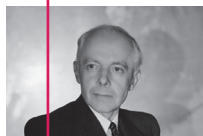
III Allegro molto

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości
oraz odbudowy polskiej państwowości

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Prosimy o nagradzanie artystów brawami po zakończeniu ostatniej części każdego z utworów.

B. Bartók

A. Panufnik

F. Mendelssohn
Bartholdy

OMÓWIENIE

Agata Adamczyk

Divertimento dzięki barwnej zmianie nastrojów i tańczenemu, lekkiemu charakterowi należało do XVIII i XIX w. do gatunku muzyki popularnej, czyli rozrywkowej. W podobnym nastroju utrzymane zostało także dzieło Béli Bartóka. Choć jest pełne wdzięku, to zdradza niezwykle silnie indywidualne cechy kompozytora, którego pomysły barwowe i stylistyczne kilkanaście lat wcześniej należały do najradkalniejszych w Europie.

W 1939 r. na skutek coraz większych wpływów niemieckich na Węgrzech Bartók podjął decyzję o emigracji do Stanów Zjednoczonych. Kilka miesięcy przed wyjazdem artysta odwiedził w Szwajcarii Paula Sachera – dyrygenta i mecenasa sztuki, który złożył u niego zamówienie na kolejny utwór. Miała to być kompozycja utrzymana w duchu osiemnastowiecznym. Sacher zapewnił węgierskiemu artyście niezwykle dogodne warunki pracy: zaaranżował mieszkanie, dostarczył fortepian oraz zatrudnił szefa kuchni. *Divertimento* Sz.113, BB.118. powstało w zaledwie dwa tygodnie. Trzyćściosowa kompozycja nawiązująca do concerto grosso, z tanczną częścią pierwszą, posępną i niepokojącą częścią drugą oraz energetyczną trzecią, do dziś zachwyca swoją błyskotliwością i finezją faktury. Pierwsze wykonanie odbyło się 11 czerwca 1940 r. w Bazylei. Basler Kammerorchester dyrygował Sacher.

Dzieło Andrzeja Panufnika powstało z miłości kompozytora do drzew, którym przypisywał magiczne właściwości. Niezwykle ekspresyjne *Arbor cosmica*, utwór zadedykowany pamięci Natalii i Siergieja Kusewickich, to dwanaście ewokacji na dwanaście instrumentów smyczkowych (autor dopuszczał również większą ich liczbę). Dzieło zostało napisane w 1984 r. na zamówienie Fundacji Kusewickich w Nowym Jorku. Objasniając genezę powstania kompozycji, Panufnik wspominał czasy dzieciństwa, kiedy to z ukochaną babcią spacerował po warszawskim parku. „Po dziś dzień – opowiadał kompozytor – zachwyca mnie i pokrzepia indywidualne piękno każdego drzewa, nieskończona mnogość kształtów i barw. Zawsze rozkoszuję się widokiem tańczących na wietrze gałęzi, wstuchiwaniami się w śpiewne tkania i westchnienia albo szelestem liści szepczących swoje tajemnice. Piękno, harmonia, siła i ład to wartości estetyczne, które według mnie biorą się z kształtu i życia drzew. [...] Poza doznaniem estetycznym i zmysłową rozkoszą,

jaką wywołuje we mnie ich widok, dotyk czy zapach, wydaje mi się, że wyczuwam nastrojów i duszę, emanujące jakąś nieodgadnioną siłą”. I dalej wyjaśniał: „Choć u podstaw mojej muzyki leżały przyziemne, ludzkie wyobrażenia i korzeniami swymi tkwiła ona w ziemi, wciąż powracałem myślą do symbolicznego obrazu drzewa kosmicznego, które w sztukach plastycznych i literaturze jest często przedstawiane z koroną skierowaną do ziemi i korzeniami ku niebu”.

Według założenia struktura kompozycji ma odzwierciedlać owo graficzne wyobrażenie drzewa symbolizującego Kosmos. Objasnienie dotyczące przyczyny jego odwrócenia odnajdziemy w *Słowniku symboli* Władysława Kopalińskiego, według którego „żywotna siła Słońca i światła duchowego wysysane są przez drzewo korzeniami z nieba i rozsypywane deszczem liści po ziemi”.

Dzieło Panufnika jest oparte na trzydzięciokowej komórce c-d-es, która symbolizuje korzenie drzewa. Jej przekształcenia tworzą jego pień oraz koronę. Każda z dwunastu ewokacji ma inną linię melodyczną. Zestawienie ich przynosi różne odcienie nastrojów i emocji, generowanych przez różnorodną barwę instrumentów.

Arbor cosmica po raz pierwszy zabrzmiało 14 listopada 1984 r. w nowojorskim Merkin Concert Hall w wykonaniu New York Music Today Ensemble pod dyrekcją Gerarda Schwarza. Kilka dni później kompozytor poprowadził europejską premierę dzieła w londyńskim Queen Elizabeth Hall z udziałem Akademii of St Martin in the Fields.

Koncert podwójny d-moll na fortepian, skrzypce i orkiestrę smyczkową Felixa Mendelssohna Bartholdy'ego to ostatnia propozycja dzisiejszego wieczoru. Utwór jest dziełem zaledwie czternaścieletniego, ale niesamowicie utalentowanego kompozytora. Mendelssohn pochodził z niezwykle zamożnej rodziny, która nad wyraz ceniła sztukę oraz przywiązywała ogromną uwagę do edukacji. Stałymi gośćmi w berlińskim mieszkaniu rodziców młodego artysty bywali m.in. poeci Heinrich Heine i Wilhelm Müller oraz filozofowie Georg Hegel i Friedrich von Schlegel. Państwo Mendelssohnowie organizowali dla swoich gości koncerty, które z kolei dla Feliksa stały się doskonałą szkołą instrumentacji. Z okazji jednego z takich muzycznych wieczorów powstał błyskotliwy trzyćściosowy *Koncert podwójny d-moll*. Ustyszemy w nim echa stylu Johanna Nepomuka Hummla oraz Carla Marii von

Webera, a w głosie skrzypiec inspiracje techniką legendarnych wirtuozów – Giovanniego Battisty Viottiego, Jacques’a Rode’a i Rodolphe’a Kreutzera. Po raz pierwszy *Koncert podwójny d-moll* wykonał 25 maja 1823 r. Partię skrzypiec autor powierzył swojemu przyjacielowi i nauczycielowi Eduardowi Rietzowi, sam zaś zasiadł przy fortepianie.

Jakub Jakowicz

Wybitny polski skrzypek – solista, kameralista i pedagog. Występował z wieloma renomowanymi orkiestrami, m.in. z Orkiestrą Filharmonii Narodowej, Sinfonią Varsovią, Orchestra dell’Accademia Nazionale di Santa Cecilia, Orchestre de la Suisse Romande, Orquesta Nacional de España oraz Concerto Köln. Tworzy duet z pianistą B. Bednarczykiem. Koncertował także z takimi muzykami, jak m.in.: H. Holliger, P. Gulda, A. Bauer, N. Goerner, M. Lethiec. Jest związany z dwoma kwartetami smyczkowymi: w latach 2008–2014 był prymariuszem Lutostawski Quartet, a od 2006 r. jest członkiem Zehetmair Quartett, z którym występował w najstynniejszych salach koncertowych Europy.

Wykłada na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. Gra na instrumencie Braci Gand (Paryż, 1859), dzięki uprzejmości Fondation Jerzy Semkow.

Paweł Wakarecy

Urodził się w 1987 r. w Toruniu. Ukończył z wyróżnieniem Akademię Muzyczną im. F. Nowowiejskiego w klasie fortepiano K. Popowej-Zydroń. Zdobywał laury i wyróżnienia w licznych ogólnopolskich i międzynarodowych konkursach pianistycznych. W 2010 r. otrzymał wyróżnienie oraz nagrodę specjalną dla najlepszego polskiego pianisty w XVI Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. F. Chopina w Warszawie. Występował na najważniejszych estradach koncertowych i festiwalowych w Polsce (m.in. na Międzynarodowym Festiwalu Chopinowskim w Dusznikach-Zdroju, Festiwalu „Chopin i Jego Europa” w Warszawie, Festiwalu Pianistyki Polskiej w Słupsku) i za granicą (w Niemczech, Szwecji, Rosji, Bułgarii, Francji, Szwajcarii, Anglii, Belgii, Norwegii, Włoszech, a także w Chinach, Japonii, Korei, Egipcie, Chile oraz Kolumbii). Grał w wielu prestiżowych salach koncertowych, takich jak m.in. Cadogan Hall

Jakub Jakowicz, fot. Maciej Mulawa

i Westminster Cathedral Hall w Londynie, Salle Cortot w Paryżu, Oji Hall w Tokio, Seoul Center of Arts oraz Sali Wielkiej Konserwatorium Kijowskiego. Regularnie występuje jako solista z Toruńską Orkiestrą Symfoniczną, współpracował także z większością orkiestr filharmonicznych w Polsce, koncertując pod batutą m.in. A. Wita, A. Duczmał, J. Maksymiuka, M. Mosia, Z. Rycherta, Ł. Borowicza, D. Smitha, M. Oikawy oraz B. Avni. Artysta jest również aktywny w dziedzinie kameralistyki – wraz z żoną A. Soboń-Wakarecy tworzy ceniony duet fortepianowy Wakarecy Piano Duo, współpracuje także z M. Zdunikiem. Ponadto występował z J. Jakowiczem, A.M. Staśkiewicz, J. Wawrowskim, Ł. Długoszem i K. Budnik-Gałązką. Obecnie jest adiunktem w Katedrze Fortepianu Akademii Muzycznej w Bydgoszczy.

Paweł Wakarecy, fot. J. Kutyba

Organizator:

NFM – Instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

